

Spominski večer

Jože Babič

Romar z belo krizantemo

Ob stoletnici rojstva slovenskega gledališkega in filmskega režiserja

Ponedeljek, 13. februar 2017, ob 18. uri, Komorni oder SNG Maribor

Babičevo mariborsko človeško in umetniško zorenje

V delavskih predmestjih Pobrežje in zlasti Studenci so po prvi svetovni vojni, ko je Maribor komaj postal slovenski, živeli in delovali mnogi pomembni mariborski in slovenski ustvarjalci proletarskega porekla. Tjakaj so se preselili tudi mnogi primorski rojaki, ki so se bili prisiljeni umakniti s Primorske in Istre pred fašističnim nasiljem. Tjakaj se je leta 1922 preselila družina Josipa Babiča iz Povžan pri Materiji blizu Kozine in Hrpelj. Jože še ni hodil v šolo in včasih je zato celo rekel, da Maribor doživlja kot »rodno mesto«, čeprav je v otroški fantaziji »živel« tudi v »slovenskem« Trstu, o katerem so njegovi starši (oče je delal v Trstu) kar naprej govorili in fantazirali v vsakodnevnih pogovorih z drugimi Primorci v Mariboru ... Po osnovni šoli se je vpisal na prestižno trgovsko akademijo in se razvil v nadarjenega, »proletarskega«, kulturno izobraženega in predvsem radovednega dijaka ... Njegov krog so sestavljali Fran Žižek, slikar Maks Kavčič, Jože Mlakar, pedagog in lutkar Ernest Vranc, Jaro Dolar, Cvetko Zagorski, Ante Novak, Milan Apih, Branko Babič, Tone Čufar, Božo Podkrajšek itd. Obiskoval je gledališko šolo Vladimirja Skrbinška in sodeloval v eksperimentalnih ljubiteljskih odrih Vzajemnosti in Svobode (režija Golouhove *Krize* in masovne prireditve za mir ...), predvsem pa tudi v Žižkovem Neodvisnem gledališču in potem že tik pred vojno na Ptujju ... Statiral je v poklicnem gledališču, igral pri Žižku manjše in večje vloge, bil zaradi revolucionarnih mladinskih akcij zaprt šest mesecev in potem interniran v Srbijo. Vmes sta s Franom Žižkom izvedla prvo demonstracijo pred začetkom predstave v mariborskem poklicnem gledališču (1935), ki sta mu očitala meščanski okus namesto angažiranega in udarnega gledališča, kakršnega je poznala že Evropa (Piscator, Burian, Brecht ...). Ob okupaciji so ga zajeli in je dolga leta preživel v taboriščih. V prvih povojnih letih je najprej prevzel vodenje ptujskega gledališča, potem pa je bil povabljen v Maribor, kjer je igral nekatere srednje in glavne vloge (*Hlapec Jernej in njegova pravica*, *Strast pod brest*, *Pohujšanje v dolini šentflorjanski*) in režiral nekaj odmevnih predstav (*Tartuffe*, *Mesto mojstrov*, *Skopuh* ...). Leta 1947 sta ga dekret in srce odpeljala v Trst. Kasneje se je še pogosto vračal režirat v Maribor (*Ščuke pa ni*, *Kriza*, *Don Juan in Faust* ...). V Mariboru je snemal tudi nekatere svoje filme (*Poslednja postaja*). Imel sem čast, da sem postal njegov prijatelj, režiral je pet mojih dram in komedij, televizijsko nadaljevanko *Ščuke pa ni, ščuke pa ne* ... V Mariboru sva skupaj tekla gledat v porodnišnico njegovo Josipino (s četrto ženo Mariborčanko Lidijo), kakor je bilo ime mami in po svoje očetu Josipu ... Če je Trubar rekel, da je bil »nikjer doma«, je bil Babič »povsod doma«, predvsem pa v Mariboru, Trstu, Gorici, Momjanu ... V temeljnih kamnih slovenskega Maribora je zapisano Babičevo ime.

Tone Partljič